

MOTÝLI TADY NEŽIJÍ

=====

Pásmo z veršů, úryvky dopisů a deníků
napsaných dětmi za druhé světové války.

Připravila a se souborem PIRKO v Brně
nastudovala

Jindra D e l o n g o v á

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
 THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
 THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY
 THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

MOTÝLI TADY NEŽIJÍ

Tma v sále i na scéně. Děti, které budou hovořit v první části pásma, jsou volně rozestoupeny po jevišti. Na pravé straně jeviště je opřena o portál dívka, která bude přednášet úryvky z deníku Helgy Weissové. Na levé straně na předscéně sedí na židli s knihou v ruce dívka, která předčítá z deníku Anny Frankové. Dva chlapci stojí v určitém odstupu na jevišti.

Do úplné tmy zazní první takty hudby /motiv pochodu/

Komentátor začne přednášet za scénou na mikrofon průvodní slovo /stále podkresleno hudbou/

Průvodní slovo: Ve druhé světové válce zahynulo

50 miliónů lidí. Tato strašná bilance je tím děsivější, že v ní nalézáme neuvěřitelnou položku - dva milióny dětí.

Dva milióny a za každým lístkem, který byl uložen do fašistické kartotéky smrti, je - den zničený život, plný snů, přání a myšlenek...

Zbylo jen několik dopisů, útržků záznamů, očitých svědectví a vzpomínek dětí...

Pomlka - hudba silněji.

Po chvíli pokračuje Průvodní slovo:

Je třetí rok války. V Amsterdamu adresuje
třináctiletá Anne Franková svůj deník vymyšle-
né přítelkyni Kitty.

Hudba utichne. Bodový reflektor
ozáří dívku na levé straně scény,
která má na klíně otevřený deník.

Milá Kitty!

Zdá se mi, že mezi nedělním ránem a dneškem uply-
nula celá léta. Stalo se nekonečně mnoho, je to,
jako by se země proměnila! Ale Kitty, ještě
žiji a to je hlavní věc, říká otec. Ano, ješ-
tě žiji, ale jen se neptej, jak. Patrně mi
už vůbec nerozumíš. Proto ti budu vyprávět,
co se od neděle událo.

Ve tři hodiny zvonilo. Margot přišla hrozně
rozčilená "Anne, SS volali telefonem", šeptala,
"matka už běžela k van Daanovi". Strašně jsem
se lekla. Volání SS... každý ví, co to zna-
mená: koncentrační tábor... před očima se mi
vynořily osamělé cely - a tam jsme měli ne-
chat otce odejít!

"Ovšem, že nikam nepůjde", řekla Margot s jisto-
tou. "Matka šla k van Daanovi, aby pohovořila
o tom, zdali se máme už zítra potopit. Van

Daanovi jsou s námi, bude nás sedm.“

Potopit se, zmizet! Kde se ukryjeme?

Někde ve městě, na venkově v nějaké chatě
či budově, kdy, jak, kde?

Průvodní slovo:

Polský chlapec Davídek Rubinowicz zapisuje do školního linkovaného sešitu své - pro dětskou mysl tak nepochopitelné - zážitky.

Bodový reflektor přesuneme během průvodního slova na menšího chlapce uprostřed jeviště. Chlapec vypráví:

Když kielští četníci odjeli, zůstalo jich ještě 8 z Bělin. Jeden četník šel kolem jednoho dvorku a viděl, jak jedna židovka utíká, hned jí poručil, aby okamžitě zůstala stát, ale ona neposlechla a běžela dál, když nechtěla zastavit, tak za ní vystřelil a první ranou ji trefil, potom poručil, aby ji pohřbili zde, kde jsou všichni zastřelení.

Potkal ji strašlivý osud, zastřelit tak bez příčiny. Když ležela na dvorku - má přece šest dětí - nedovolili jim ani se přiblížit a když se některé rozplakalo, tak je bil...

Průvodní slovo:

I Arkadij Neumenko ze Sovětského svazu poznal již co je válka.

Bodový reflektor zaměříme nadruhého chlapce, který začne vyprávět:

Vesnici, ve které jsme žili, vypálili Němci. Maminka, babička, já a bratr Tolik jsme utekli do lesa. Když jsme se druhý den vrátili, už jsme vesnici nenašli: celá shořela. Z trossek čouhaly jen komíny. Nad spáleništěm se válel dusivý kouř.

Němci všechny obyvatele, od nejstaršího do nejmenšího, hnali neznámo kam. Hnali nás dlouho neznámým krajem. Kdo zůstal pozadu, dostal obuškem, nebo pažbou. Dlouhou chůzí mi nohy opuchly a zmodraly. Maminka nesla na rukou Tolika. Byla unavená a sotva šla. Její obličej byl smrtelně bledý, celý mokrý od potu a slz. Maminka dlouho nesla Tolika a nezpozorovala, že je mrtvý. Tolik jí usnul v náručí a pak zemřel, jistě hlady...

Bodový reflektor osvětlí dívku, která
stojí opřena o pravý portál jeviště.

Průvodní slovo: /vždy na mikrofon/

Pražská dívka Helga Weisssová píše do svého
dívčího deníku novou kapitolu, ve které se
loučí se svým domovem.

Helga:

Pět hodin ráno. V ložnici je světlo, rodiče
jsou také vzhůru. Vedle na židli leží při-
pravené šaty. Na psacím stole nějaké seši-
ty, snad to jsou moje ze školy... Oči
bloudí po pokoji z jednoho předmětu na
druhý. Naznak, s rukama za hlavou vrývám
si všechny ty známé věci, aby mi nikdy ne-
vymizely z paměti. Zasedáme k snídani -
poslední. Všechno sč děláme cokoliv, je
dnes naposledy. Stále ta myšlenka - už
nikdy! Oblékám si kabát, na něm transport-
ní číslo 520. A teď již neodvratně - mu-
síme jít. Tatínek zamkl dveře bytu, sestu-
pujeme se schodů.

Dům je tichý, všichni ještě spí, vcházíme
na liduprázdnou ulici. Nezmohu se na jedi-
né slovo, jediný vzlyk, jedinou slzu. Přes-
tože cítím jejich tlak, polykám jejich hoř-

Potichu začne kost. Jdu jako ve snu. Ještě se otá-
hrát hudba čím k oknům našeho bytu již mizejícím
reflektor v dálce, ale naši jsou kus napřed a
zhasne musím utíkat, abych je dohonila.
Hudba silně.
po chvíli průvodní slovo:

Cíl transportu, ve kterém Helga opouští
 Prahu, je TEREZÍN.

Jeviště je v úplné tmě, děti odejdou za scénu,
jen Anne zůstane sedět na židli. Scéna se pomalu
mírně osvětlí.

Hudba zmlkne -

Průvodní slovo:

V Čechách je podivné město, jmenuje se
 Terezín. Vzniklo z vůle císaře Josefa
 II. před dvěma sty lety a bylo pojme-
 nováno po jeho matce, Marii Terezii.
 Mělo být pevností.

V letech poslední světové války byl Te-
 rezín městem hladu a strachu. Někde
 daleko v Berlíně se konaly porady lidí
 v uniformách. Tito lidé se usnesli, že
 vyhubí všechny židy v Evropě. Terezín
 měl být vzornou zastávkou na cestě
 smrti. Děti, které sem byly dopraveny,

začaly se rozhlížet po okolí a začaly chápat podivný svět, ve kterém musely žít.

Scéna je jen mírně osvětlená. Přichází na ni malý chlapec, rozhlíží se a začne recitovat

Když nováček sem přijde,
všechno se mu zdá divné.

Co, já si mám lehnout na půdu
a ty černé brambory teprve jíst nebudu.

Tady mám bydlet, vždyť tady je špína,
ta podlaha je samá hlína

a já se sem mám položit
vždyť bych se moh zašpinit.

Zde je velký ruch

a tolik, tolik much,

vždyť mouchy přenášejí nemoce,

tu máš něco kouše. Snad ne štěnice?

Hrozný je ten Terezín,

kdy domů pojedem, věru nevím.

Na scénu přechází nestejným krokem neurovnaný dvojřad dětí (asi 10 - 14). Mezi dětmi jeⁱ Helga.
Uprostřed scény se děti zastaví. jedno mírně vystoupí a přednáší:

... Přivykli jsme stát v sedm hodin ráno, ve dvanáct v poledne a zase v sedm hodin večer v dlouhé řadě s miskou v ru-

ce, aby nám do ní nalili trochu ohřáté vody se slanou nebo kávovou příchutí, nebo dali trochu brambor. Přivykli jsme spát bez postelí, zdravit každou uniformu, nechodit po chodnících a pak zase chodit po chodnících, přivykli jsme bezdůvodným fackám, ranám i popravám, uvykli jsme vidět umírat lidi ve vlastním kalu, vidět kupící se truhly s mrtvolami, vidět nemocné ve špině a hnusu a vidět bezmocné lékaře. Přivykli jsme, že čas od času přijede tisíc nešťastných sem, a čas od času, že tisíc nešťastnějších odsud odjede...

Průvodní slovo:

Tak děti žily zavřeny za branami, hrály si na kasárenských dvorech, někdy jim bylo dovoleno nadýchat se trochu vzduchu na valech.

Děti se otočí k obecenstvu a zdvihnou hlavy.

Jeviště se trochu více osvětlí.

Sbor - dívky - dosti živě:

V terezínském tak zvaném sadě,
sedí jakýs dědeček,
místo někde na zahradě.
Vousy má na svojí bradě
a na hlavě čepeček.

Sbor - chlapci: Tvrdý chleba v zubech křupe,
 zub má už jen jediný.
 Ubohý můj starý chrupe,
 místo housky linzenzupe -
 ubohé mé šediny.

Recit. sólo: /Zahrada/

Zahrádka malá,
 plná růží, voní;
 cestička je úzká,
 chlapeček prochází se po ní.

Chlapeček malý, hezoučký
 jak poupě rozkvétající,
 až poupě rozkvetě,
 chlapeček už nebude.

Děti skloní
 hlavy.

Průvodní slovo:

Děti si hrály, tajně se učily a kreslily,
 tajně psaly básně. Tři měsíce, půl roku,
 jeden nebo dva, jak kdo měl štěstí, pro-
 tože stále přicházely a odcházely trans-
 porty na východ, do ničeho.

Bylo jich v Terezíně patnáct tisíc a vrá-
 tilo se jich jen sto.

Recit. sólo /Jak se to vezme/

Terezín teď v plné kráse,
 zjeví se v tvém oku

a s všech ulic zaznívá
dusot lidských kroků.

Tak to aspoň vidím
v Terezínském ghettu,
ten čtvereční kilometr
odloučen je světu.

Recit. sbor: Však smrt ta je v celém světě,
všechny lidi kosí,
i ty co vždy nosívají
vzhůru svoje nosy.

Spravedlnost také v celém
světě vládne
a chudému muži
hořké sousto sládne.

/Člověk míní, pánbůh mění/

Recit. polovina sborůž

Kdo byl v Praze bez pomoci
kdo byl v Praze boháčem,
v Terezíně chudák on je,
na těle fáč za fáčem.

Druhá polovina sboru:

Kdo byl kdysi otužilý,
vydrží tu dobu.

Kdo byl zvyklý na posluhu,

sklání se do hrobu.

/Křeše mne bolest. bolest Terezína/

Střídavě sóla:

1. 15 postelí, 15 tabulek a jména.
2. 15 lidí s žádným rodokmenem.
3. 15 těl, jež ~~zmučená~~ jsou léky.
4. Postele, přes něž jdou krve věky,
5. 15 těl, jež tady chtějí žít,
30 očí, hledajících klid.
2. Holé hlavy, které zejí ze vězení.
Svatost trpícího, do níž mi nic není.
1. Krása vzduchu, který den co den,
voní cizotou a také Karbolem,
6. sestry, které chodí s teploměrem,
3. matky, které bloudí za úsměvem,
4. strava, jaká je tu luxusem
velmi dlouhá noc a krátký den.
7. A přece nechce se mi odtud pryč
ze světlé místnosti a zapálených plic,
sester, které vláčejí jen stín
pomáhati malým trpícím.
Chtěl bych zůstat malý nemocný
v kraji denních vizit lékařských,
až byl bych zdrav na dlouhou, dlouhou
dobu.

Pak chtěl bych žít
a vrátit se zas domů.

/Motyl/

Sólová recitace: - -

Ten poslední ten zcela poslední,
tak sytě hořce oslnivě žlutý,
- snad kdyby slunce slzou zazvonilo
-- o bílý kámen,
taková, taková žluť, -
vznášel se lehce tak do vysoka,
šel, jistě, jistě chtěl políbit svět
svůj poslední.

Na sedmý týden tu žiji -
ghettoisietr,
mí mě tu našli,
pampelišky tu na mne volají
i bílá větev v dvoře kaštanu.

MOTYLA JSEM TU NEVIDĚL.

Ten tenkrát byl poslední,
motýli taďy nežijí
v ghettu.

/Myška/Recit. sborživě

Myška sedí v pelíšku,
 chytá blechu v kožíšku.
 Chytit ji však nemůže,
 zalezla jí do kůže.
 Točí se stále dokola.
 Ta blecha to je potvora!

Přišel její tatíček,
 prohlédl jí kožíšek.
 Chytil blechu v okamžiku,
 upekł ji na rendlíku.
 Myška volá na dědu:
 "Máme blechu k obědu."

/Touha po domově/Sólo 1.

Již přes rok žiji v ghettě,
 v Terezíně, v černém městě,
 a na domov když vzpomenu,
 teď vážit si ho dovedu.

sbor

Ty domove, ty domove,
 proč odtrhli mne od tebe,
 kde slabý tak lehko zahyne,
 kde zahyne a neobživne.

Sólo 1.

Rád bych se vrátil zase zpět,
 domov mě připadá jak jarní květ,

dokud jsem, domove, u tebe žil,
nikdá jsem si tě tak nevážil.

Ale teď vzpomínám na zlaté časy,
brzy se vrátím, domove, ASI.

Sólo 2.

Po ulicích chodí lidé,
na každém z nich se hned vidí,
že v Terezíně ghettě je,
kde hrozné odehrávají se děje.

Málo jídla a bída je,
zde žít pomalu hrozné je..
Však vzdát se, nikdá nikdo nesmí,
svět se točí a čas se mění.

Však doufejme, že přijde čas,
kdy vrátím se, domove, zas -
teď vážit si tě dovedu,
často si na tebe vzpomenu.

/Strach/

Sbor. recit.

Dnes nová hrůza ghetto jímá,
nemoc zlá před sebou šíří děs.
Smrt v ruce lednou-kosu třímá,
oběti stíná své - divý běs.

Sólo.

Dnes otcům strachem srdce bije
a matky sklání hlavu v dlaň.
Teď děti tráví tyfu zmije
a z jejich řad si bere daň.

Dnes, ač mé srdce ještě tepe,
mé družky odcházejí v onen svět
a člověk neví, zdali není lépe,
než toto vidět - raději zemřít hned.

Ne - vždyť chceme, Bože, žítí,
My nechcem ztenčít počet našich řad.

Sbor

My chceme svět svůj lepším učiniti,
nesmíme umřít - chceme pracovat.

/Ptačí píseň/Sbor:

Kdo stále ve svém hnízde sedí,
ten nezná, co je svět.
Ten neví to, co všichni ptáci vědí,
ten neví, o čem já chci pět,
že celý svět je plný krás.

Sólo 1.

Když ráno zemi zaplaví sluneční jas
a v trávě třpytí se perly rosy,
když jitro zavítá sem zas,
a v křoví zapějí kosi,

pak vidím, jak krásné je žít.

Sólo 2. Člověče, zkus krásám srdce otevřít,
když přírodou kráčíš,
když do ní jdeš věnec svých vzpomínek vít
i když cestu svou slzami smáčíš

Sbor. a poznáš, jak krásné je - Žít.

Tma. hudba.

Ve tmě děti odejdou za scénu. Helga se vrátí na své původní místo. V úplné tmě v pozadí scénv zůstávají dva chlapci a jedna dívka.

V třetí částě pásma budou opět přednášející děti osvětlovány bodovým reflektorem

Průvodní slovo:

Ano - Terezín byl jen přestupní stanicí a dalo se tu ještě žít. Děti kreslily, psaly básně, hrály divadlo. Ale i tady prožívaly denně malé i velké životní tragédie. Jen zlomek z nich mohla Helga zachytit v deníku, který si tajně stále ještě píše.

Helga:

Osvětlená bodovým reflektorem

Rutka má dva roky zavřené rodiče. S maminkou se viděla naposled loni při sbírání kaštanů,

kde pracovala s vězni z Malé pevnosti. O tatínkovi nevěděla nic, až ho asi před týdnem zahlédla ve skupině vězňů z Malé pevnosti. Denně vstává v půl šesté a čekává za plotem u silnice, po které chodí vězni do práce. V šest hodin ráno tam, po páté večer zpátky. 14 dní už Rutka vyhlíží marně, zbytečně na sebe nechává řvát esesáky. Tatínek už s vězni nechodí. Snad byl odtransportován jinam, snad poslán k novému výslechu do Prahy, snad je nemocen, nebo zemřel... Nikdo si ^{to} netroufá vyslovit nahlas, utěšujeme Rutku a ta opět vstává již v 5 hodin ráno, aby nepropásla ani jednu skupinu...

Průvodní slovo:

- Hudba. S jedním z transportů odjíždí z Terezína do neznáma i Helga.

Helga: Vedlejší vagón už vystupuje. Proč je tam takový rámus? Bouchají nám na dveře. Už asi také půjdeme. Nač čeká venku tolik esesáků! To nás chtějí všichni hlídat? Kam bychom utíkali? Stejně by to bylo zbytečné... Nač tolik křičí? Jen kdyby tolik neřvali a co mají znamenat ty úšklebky a poznámky? Teď dal jedné ženě faciu, že si chtěla vzít kousek chleba...

Průvodní slovo:

Ze všech konců Evropy proudí tisíce zavražděných dětí do vyhlazovacích táborů, mezi nimi i Káta Žačkinová, Marie Kuzmenková a Arkadij Neumenko ze Sovětského svazu.

Na scénu přichází z levé strany skupinka tří dětí, kterou sleduje reflektor, jinak je divadlo stále ve tmě.

Arkadij Neumenko:

Vlak zastavil v jakémsi lese. Lidi vyhnali na mýtinu, tady stály baráky. Kolem nich se táhly vysoké řady ostnatého drátu a byly silné strážě. Někdo řekl, že je to zajatecký tábor. V tom prokletém táboře spálili moji maminku, babička zemřela, jen já jsem zůstal z celé rodiny naživu.

Káta Žačkinová:

Přivezli jakési hadry a rozdali nám je. Já jsem dostala roztrhanou bílou sukni, která mi sahala až na paty. Potom jsme přistupovali jednotlivě k Němce, která nám dělala na zádech červené znamení ve tvaru písmene X. Ve zvláštním sále nás všechny ocejchovali. Na levé ruce mi vytetovali číslo 79645. V noci mne vzbudily výkřiky "APELL", vyhnali nás z bloku a se-

řadili do desetistupů. Od tří v noci do desíti dopoledne jsme stáli bez hnutí pod širým nebem. Bylo to velmi těžké. Lidem se podlamovaly nohy. Mnozí padali hladem a vysílením. Někteří umírali na místě. Před mýma očima zemřela teta Naďa, Daria a jiní.

Průvodní slovo:

Do jednoho z táborů - poblíž polského města Chelme - přivezli v roce 1942 také 82 nic netušících lidických dětí. Všechno co po nich zbylo, je pět dopisů, které jakousi záhadou došly na místo svého určení.

Z levé strany přichází na scénu skupinka pěti dětí, jdou až do popředí scény.

Václav Moravec:

Milý strýčku a babičko! Nepsali Vám tatínek nebo maminka. Jestli Vám psali, tak mi napište jejich adresu. Pošlete mi něco k jídlu, nebo zde dostáváme málo jíst. Odepište mi co je s lidicemi. Pošlete mi něco co dlouho vydrží - nejraději chleba...

Eva Kafková:

Mila teto jsme zde sami bez maminky a bez tatínka. Jsme jen o jedněch šatů a proto

Vás prosím zdali byste nám něco poslali nějaké střevíce. Byla byste tak laskava a poslala nám kousek chleba nebo nějakou buchtu vše rádi přijmeme Eva tu již zase stonala a již se uzdravila a za moc to nestojí vy jste zdraví a pohromadě...

Jiřina Petráková:

Předem přijmete ode mne srdečný pozdrav a vzpomínku od nás. Babičko jsme v Polsku. Rádi bychom vás viděli. Rodiče jsou na práci. Jestli byste nám poslala něco k jídlu. Jednu lžici. Míla a Zdeněk by chtěli vdolky.

Marie Muláková:

Drazí! Pozdrav z bývalého Polska bez matky a bez otce zasílá Máňa a Kája. Nevíme kde jsou rodiče. Náš majetek je to co máme na sobě. Vše se nám již trhá. Potřebujeme vše na co si jen vzpomenete. Nepsala vám náhodou maminka a tatínek? A co dělají Lidice? Odepište a když budete moci něco pošlete. Potřebujeme toho mnoho. Prádlo, boty, šaty, punčochy, hustý hřeben, šicí potřeby a hlavně jídlo.

Václav Pelichovský:

Milý strýčku a tetičko byli byste tak laskaví a poslali nám nějaké šaty a obuv. Hlavně

jestli byste mohli alespoň kousek chleba a něco k jídlu. Neboť nemáme nic než to co máme na sobě a to již moc trvanlivosti nemá. Strojdo nevíte snad o tatínkovi a mamince? A Vendovi něco na sebe. Já myslím že jste všichni zdraví a pohromadě. Buďte tak laskavi a neopovrhujte s naší prosbou. Buďte tak laskavi a pošlete to hned neboť nevíme jak dlouho setrváme na místě. Také jestli byste mohli nějaký mrneček, lžici, hřeben, nůž, šicí potřeby a co ještě budete moct a za vše jen zbude vřelé díky jestli se sejdeme.

Průvodní slovo:

Tisíce dětí bylo odtrženo od rodičů. Nebyl brán ohled na nikoho. Ani děti, ani matky, ani nemocní nebyli ušetřeni.

Reflektor osvítl chlapce, který stojí od počátku třetí části pásma v pozadí jeviště.

David Sierakowiak:

Němci vyklidili všechny nemocnice v ghettu. Od rána bylo celé okolí nemocnice obklíčeno a všechny nemocné bez výjimky nakládali na auta a odváželi. Ve městě vznikla obrovská panika.

Lidé vědí, že jdou na smrt! Zápasili dokonce s Němci a ti je museli silou házet na auta.

Po druhé hodině přijely na naši ulici vozy s lékařskými komisemi. Do domu vešli dva lékaři, dvě ošetrovatelky, několik hasičů a policistů. Začalo šílené, nečekané vyšetřování všech nájemníků a nachytali spoustu nemocných a neschopných. Moje nešťastná maminka patří k těm druhým. Moje jedina, drahá matka se stala obětí.

Reflektor přejde na vedle stojící dívku

Nina Boniová:

Slyším nějaké podezřelé hlasy. Za chvíli Němci obkličují dům. Celá zděšená jsem přilétla do krytu. Sedíme a ani nedýcháme. Němci vešli do domu a převrátili celý náš dům vzhůru nohama, ale kryt naštěstí nenašli. Za půl hodiny nás obklíčili znovu. Zaplýnuli vedlejší byt a umučili dvě malé děti - každá část jejich tělíček ležela zvlášť.

Reflektor přejde na skupinku tří

dětí ze Sovětského svazu, mezi kterými

je i Marie Kuzmenková:

Byla to moje maminka! Ležela s nějakou ženou. Ani jsem ji nepoznávala: byla žlutá jako

vosk, celá opuchlá a stěží mohla mluvit. Začala se mne vyptávat na ostatní děti. "Neboj se maminko", řekla jsem, "dávají nám teď třikrát denně jíst, začínám se spravovat."

"Opravdu, Maněčko, zdá se mi, že ses trochu spravila", řekla maminka a radostně se dala do pláče.

Nezpozorovala, že začínám otékat a myslela si, že se spravuju. Sedla jsem si docela blizoučko k mamince. Bylo mi u ní dobře, že jsem jí znovu objala. Říkala mi mnoho věcí. Těšila se, jak nám bude dobře, až naši pobijí Němce.

"Jen dávej, Maněčko, pozor na Toníčka a na všechny děti! Odpověděla jsem "Dobře maminko".

Pevně jsme se přitiskly a naposled jsme se políbily. Musela jsem odejít. Potácela jsem se, sotva jsem pletla nohama. Když jsem se vrátila do baráku, byl již Toník mrtvý.

Průvodní slovo:

Anne Franková žije dosud s rodiči v tajné skrýši v zadním traktu obchodního domu v Amsterdamu - i sem přicházejí zlé zprávy.

Bodový reflektor osvítl Annu:

Dosud k nám proniklo jen málo zpráv. Snad to bylo dobře. Když nám Miep někdy něco vyprávěla o smutném osudu našich známých, začaly maminka a paní van Daanová vždycky plakat, takže Miep už raději nic nevyprávěla. Na Dussela však všichni zaútočili hned otázkami. To co vypravuje je příšerné a barbarské. Člověk to skoro nemůže strávit. Je možné, že bychom se mohli jednou opět smát a nevinně bavit? Až by tyto dojmy trochu vybledly? Vždyť nepomůžeme sobě ani těm venku, budeme-li trudnomyslní a proměníme-li zadní trakt v dům smutku. Musím při tom všem co dělám myslet na ty, které odvlekli. Leknu se sama sebe, když se někdy bezděčně zasměji, a myslím si, že to není správné, je-li člověk veselý.

Průvodní slovo:

Když museli nacisté poslat na frontu poslední zálohy - nastoupily za ně do práce vysílené děti.

Světlo na Helgu Weissovou:

Děláme šichty od 12 do 12 hodin. Tenhle týden máme od půlnoci. Vůbec se nevyspíme. Příjdeme domů v poledne, pak stojíme hodinu apel /zatím polévka úplně vystydne/... Budeme-li dělat tuhle šichtu déle, nevím, jak to vydržíme. Je při ní

také mnohem větší hlad. Oběd dostaneme před spaním a chleba nám musí vydržet na celých 12 hodin práce.

Světlo na Marii Kuzmenkovou:

Každé dítě dostalo práci a rozkaz: "pracovat tam, kde byl kdo postaven! Kdo se uhne ze svého místa, dostane pět ran důtkami nebo čtyřřadvacítku!"

Důtky a dvacátý čtvrtý barák nám byly dobře známy. Vedle našeho baráku stál maličký domek a na něm nápis "24.barák - teplá voda". Když do něho Němci nahnali lidi, zamkli dveře a pustili plyn. Otrávené sbírali a házeli do pece, kde shořeli.

Světlo na druhého chlapce v pozadí jeviště.

Polský chlapec Cheim:

Drazí rodiče,
kdyby nebe bylo papírem a všechno moře světa inkoustem, nemohl bych vyličit útrapy a život v táboře. Tábor je na mýtině. Brzy ráno nás vyženou na práci do lesa. Nohy mi krvácejí, protože nám sebrali boty... Celý den pracujeme bez jídla a v noci spíme na holé zemi /vzali nám i kabáty/. Každou noc nás přijdou opilí vo-

jáci bít. Celé tělo mám již černé podlitinami jako kus ohořelého dřeva.

Občas nám hodí trochu syrové mrkve a řepy, a stydím se to napsat, ale my se rveme o každý kousek a dokonce o listy a nať. Včera odtud dva chlapci utekli - tak nás postavili do řady a každého pátého zastřelili. Nebyl jsem sice pátý, ale vím, že se odtud živ nedostanu. Naposledy vás všechny zdravím, milá maminko, tatínku, sestry a bratři.

HUDBA.

Průvodní slovo /podkresleno hudbou/:

Anne se stále ještě skrývá v zadním traktu.

Hudba ~~Válka~~ se chýlí ke konci a Anne má naději, že končí. Ji přežije. Je jí 15 let.

Světlo na Anne Frankovou:

Slunce svítí, nebe je temně modré, věje nádherný vítr, a já... já mám takovou touhu. Toužím... po všem, po svobodě, po přátelích... Chtěla bych ulevit svému srdci a vím, že by bylo lépe, kdybych dovedla plakat, ale vím také, že to nedovedu. Jsem neklidná, běhám z pokoje do pokoje a chtěla bych štěrbínou vdechovat vzduch zvenčí... Víím jen, že po něčem toužím...

Hudba.

Průvodní slovo:

Jednoho dne vpadla do zadního traktu zelená policie. Frankovi byli odvezeni do Osvětimi.

Anne už svůj deník nedokončila...

Anne vstane, odloží na židli deník, který zůstane osvětlen bodovým reflektorem a odchází mezi ostatní děti na scéně. Doposud temnou scénu mírně osvětlíme, takže je vidět skupiny dětí. Na levé straně je to skupinka tří sovětských dětí, uprostřed tři děti z Polska a na pravé straně pěti lidických dětí.

Průvodní slovo:

Podmínky v táborech jsou den ode dne horší. Jídlo už není skoro žádné. Tisíce vězňů je hnáno v dlouhých pochodech smrti před postupující frontou.

Hudba utichne.

Helga Weissová:

S jídlem je to strašné. Nedostáváme už ani plný litr polévky, neslané, už ani sůl nemají. Chleba jen 17 dkg. Zkoušely jsme jíst trávu, ale co je to kousek louky pro tisíce hladových lidí? Vytrhaly jsme všechno do posledního stébka, i

kořínky ze zrytých záhonů. Teď už nežijeme z toho litru vody a krajíčku chleba, ne z toho nemůžeme žít, žijeme jen ze silné vůle.

Hudba - stupňující se hlavní motiv.

Průvodní slovo:

Blíží se konec války, ale kdo se ho ještě dožije? Anne, která měla takovou naději přežít, umírá při tyfové epidemii v Bergen-Belsenu.

Anne se obrátí a tiše odchází za scénu.

82 lidických dětí zahynulo v plynových komorách.

Skupinka lidických dětí se otáčí a zvolna odchází za jeviště.

Polský chlapec Cheim v koncentračním táboře v Pustkově.

Cheim odchází.

David Sierakowiak umřel na tuberkulózu v ghettu v Lodži.

David odchází.

Tisíce dětí zemřelo hladem při blokadě Leningradu.

Malý Davídek Rubinowicz zahynul v plynových komorách v Treblince.

Odejdou ostatní děti. na scéně zůstává jen

Helga a Arkadij Neumenko.

Hudba se stupňuje:

Petr Delvaux z Belgie, Franko Centro z Itálie byli umučeni. Jaroslav Grosman, Olga Češková - zabiti pro pomoc partyzánům...

2,000.000 dětí, které chtěly žít...

Dva milióny - a za každým lístkem, který byl uložen do fašistické kartotéky smrti, jeden zničený život, plný velkých snů, přání a myšlenek...

Hudba vrcholí naléhavým, vysokým tónem. Náhle zmlkne a jeviště se plně osvětlí.

Helga Weisssová:

Budka před vchodem je prázdná. Šupo se neprocházejí jako obvykle před barákem, štubovky jsou pryč. Kam zmizely, vždyť zde ještě před půl hodinou byly? Co se to jen děje?

U vchodu všechny vstávají, běží ven, objímají se. Venku se kupí lidé, jásot doléhá až sem.

Zablácená, tak jak jsem vyběhla v punčochách, dobíhám k našemu místu. Maminka vstává, kde se v ní vzalo najednou tolik síly?

Hlas přibývá, vše splynulo v jediný tón.
 "Mír, mír, mír. Zraky všech jsou upřeny
 nahoru. Nahore na věži Mauthausenu - vlaje
 bílá vlajka, vlajka míru. Mauthausen se
 vzdal - pro nás nastal MÍR.

Arkadij Fjodorovič přichází zvolna na předscénu.

Dnes se stalo něco neobvyklého. Nebudili nás
 obušky jako jindy a u dveří nestála stráž.
 Když jsme vyšli z baráku, byli už na dvoře
 ruděarmějci. Mnozí z nás plakali radostí.
 Jeden voják mne vzal na ruku.
 Myslel jsem si: "Jak je silný, takového
 velikého unese jako nic."

VOJÁK MNE DRŽÍ NA RUCE A SÁM MÁ
 SLZY V OČÍCH.

